

DOI: 10.7251/VETJ1502227G

UDK 636.09:616.995.132

Галић Б.¹

Оригинални рад

КРЕТАЊЕ ТРИХИНЕЛОЗЕ КОД ДОМАЋИХ СВИЊА НА ПОДРУЧЈУ САРАЈЕВСКО-РОМАНИЈСКЕ РЕГИЈЕ У ПЕРИОДУ 2001–2010. ГОДИНЕ

Кратак садржај

У периоду од 2001. до 2010. године на подручју Сарајевско-романијске регије, прегледали смо укупно 40.135 узорака домаћих свиња на трихинелозу. Узорке меса смо прегледали методом вјештачке дигестије. Укупан број позитивних узорака код којих смо утврдили присуство ларви *Trichinella spp.* био је 63 (0,156%) узорка. Просјечна годишња стопа (s) промјене броја позитивних узорака на трихинелозу има негативан тренд јер се број позитивних узорака смањивао просјечно за 9,73% ($s=-9,73$).

На основу података добијених властитим истраживањем може се закључити да је трихинелоза и даље присутна на испитиваном подручју и да представља стални здравствени проблем.

Кључне ријечи: *трихинелоза, домаће свиње, вјештачка дигестија.*

Galic B.¹

Original paper

DISTRIBUTION OF TRICHINELLOSIS OF DOMESTIC SWINES FROM SARAJEVO-ROMANIJA REGION IN THE PERIOD FROM 2001. TO 2010.

Abstract

In the period from 2001. to 2010. in the area of the Sarajevo-Romanija, we examined a total of 40.135 samples of domestic swine on trichinellosis. Samples of meat we examined with the method of artificial digestion. Total number of positive samples in on *Trichinella spp.* larvae presence was 63 (0,156%). Average annual rate (s) change in the number of positive samples for trichinellosis had a negative trend because the number of positive samples decreased for 9.73% ($s = -9.73$).

1 Ветеринарска амбуланта „Зоо Вет“ Пале, Република Српска, Босна и Херцеговина
Veterinary Ambulance „Zoo Vet“ Pale, Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina
Е-пошта коресподентног аутора / E-mail of the Corresponding Author: icona986@gmail.com

Based on data from our research it can be concluded that trichinellosis is still present in the same area and it is a continuing medical problem.

Keywords: *trichinosis, domestic swine, artificial digestion.*

УВОД / INTRODUCTION

Током периода од 2001. до 2010. године у цијелој Босни и Херцеговини укупно је пријављено 1.218 случајева трихинелозе код домаћих свиња. Од тога броја, 1.151 случај је пријављен у Републици Српској и 67 случајева у Федерацији Босне и Херцеговине.

Већина пријављених свиња на трихинелозу потичу из источног дијела Републике Српске. У општини Бијељина у наведеном десетогодишњем периоду, ветеринарске организације су пријавиле највећи број случајева трихинелозе код домаћих свиња, укупно 656 случајева. На подручју Сарајевско-романијске регије укупно је пријављено 122 случаја трихинелозе код домаћих свиња (општина Пале 63, општина Соколац 39, општина Источно Ново Сарајево 20 случајева) (Деспотовић, 2012).

На подручју општине Добој утврђена је трихинелоза код 20 (0,045%) испитаних свиња (Шарић и сар. 1997). Чанковић и сар. (1996) су у периоду 1986–1996.г. утврдили трихинелозу код 7 (0,652%) испитаних свиња. На ширем подручју Бање Луке у периоду 1992-1997. г. утврђена је трихинелоза код 48 (0,370%) домаћих свиња. (Шарић и сар. 1997). На подручју Тузланског кантона (ФБиХ), у периоду

2001-2006, трихинелоза код домаћих свиња утврђена је код 0,04% испитиваних животиња, а проценат позитивних свиња на годишњем нивоу се кретао од 0,00 до 0,107% (Феризбеговић и сар. 2007).

МАТЕРИЈАЛ И МЕТОД / MATERIAL AND METHODS

У периоду од 2001. до 2010. године на подручју Сарајевско-романијске регије, у општинама Пале и Источни Стари Град, прегледали смо укупно 40.135 узорака домаћих свиња на трихинелозу. Узорке меса домаћих свиња разних добних и производних категорија прегледали смо методом вјештачке дигестије помоћу магнетне мјешалице. За извођење прегледа меса методом вјештачке дигестије помоћу магнетне мјешалице узимали смо најмање 10 грама до највише 100 грама (ако се радило о појединачном узорку). За преглед смо користили узорке меса који потичу од круне дијафрагме (*crura diaphragmatis dextrum et sinistrum*) и ребарног дијела дијафрагме (*pars costalis dex. et sin.*), а ријетко смо вршили преглед узорака који потичу од унутрашњих међуребарних мишића (*musculi intercostales interni*.)

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА / RESULTS AND DISCUSSION

У Табели 1 представили смо податке о укупном броју прегледаних и позитивних узорака меса домаћих свиња у испитиваном периоду, као и проценат позитивних свиња на трихинелозу.

Укупан број прегледаних свиња у десетогодишњем периоду од 2001. до 2010. г. износио је 40.135. Укупан број позитивних узорака код којих смо утврдили присуство ларви *Trichinella spp.* био је 63 узорка. Просјечни проценат позитивних свиња у испитиваном периоду је 0,156%.

Табела 1. Укупан број прегледаних и позитивних узорака на *Trichinella spp.*

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Укупно
Број прегледаних свиња	3.870	3.800	3.990	4.772	4.880	4.436	4.180	3.670	3.425	3.112	40.135
Број позитивних свиња	9	6	6	9	9	9	6	4	4	1	63
Процент позитивних свиња	0,232	0,157	0,150	0,188	0,184	0,202	0,143	0,108	0,116	0,032	0,156

Дескриптивни статистички подаци за прегледане и позитивне узорке меса на трихинелозу дати су у Табели 2. Просјечан број прегледаних узорака у испитиваном периоду био је 4013 узорака, док је код позитивних узорака по годинама просјечан број износио 6,3 узорка. Највећи број прегледаних узорака био је 4.880, а највећи број позитивних узорака по годинама износио је 9. Најмањи број прегледаних узорака износио је 3.112, док је најмањи број позитивних узорака по годинама је 1 узорак. Апсолутна мјера дисперзије, односно просјечно одступање од просјечне средње вриједности прегледаних узорака, износио је 565,30 узо-

рака, док је код позитивних узорака апсолутна мјера дисперзије износила 2,75 узорака. Коефицијент варијабилности код прегледаних узорака био је 14,08%, ($CV=0,1408$), док је код позитивних узорака износио 43,62%, ($CV=0,4362$), односно утврдили смо да је коефицијент варијабилности релативно јак. Вриједност медијана код позитивних узорака ($Me=6$) је показала да у низу позитивних узорака 50% је било једнако 6 или >6. Најчешћа вриједност, односно вриједност која се највише понавља (мод), код позитивних узорака по годинама је била 9.

Табела 2. *Дескриптивни статистички подаци*

	<i>X</i>	<i>SD</i>	<i>CV</i>	<i>SG</i>	<i>Me</i>	<i>Mo</i>	<i>Xmax</i>	<i>Xmin</i>
Број прег. узорака	4013,5	565,3	0,1408	178,76	3930	-	4880	3112
Број позитивних узорака	6,30	2,75	0,43628	0,8698	6	9	9	1

(*X*–арт. средина, *SD*–станадардна девијација, *CV*–коэф. варијабилности, *SG*–стандардна грешка, *Me*–медијана и *Mo*–мод, *Xmax* – највећа вриједност, *Xmin* – најмања вриједност)

Кретање броја прегледаних узорака на *Trichinella spp.* у периоду 2001–2010. приказали смо путем линеарног (праволинијског) тренд модела, који означава тенденцију кретања одређене појаве у проматраном периоду. Линеарни тренд модел израчунава се путем линеарне функције ($y = bx + a$), гдје (*a*) представља вриједност прегледаних узорака у почетној години

($x=0$) у 2001. години и он износи 3.870 узорака. Из формуле дате у Графикону 1. видљиво је да се у проматраном периоду број испитаних узорака меса домаћих свиња на трихинелозу просјечно на годишњем нивоу смањивао за 80,40 узорака (негативни тренд), јер вриједност (*b*) има негативну вриједност (-80,40).

Графикон 1. *Кретање броја прегледаних узорака меса домаћих свиња на трихинелозу у периоду 2001–2010. године*

Просјечну годишњу стопу (s) промјене броја прегледаних узорака на трихинелозу у периоду 2001–2010. смо израчунали путем формуле ($s=b/\text{просјечни } y*100$) и она у нашем случају износи $-2,00\%$ (негативни тренд),

што значи да се у проматраном периоду вриједност (y) односно број прегледаних узорака се просјечно на годишњем нивоу смањивао за $2,00\%$ ($s=-2,0031$).

Графикон 2. Кретање процента позитивних узорака меса домаћих свиња на трихинелозу у периоду 2001–2010 године

Процент позитивних узорака меса домаћих свиња на трихинелозу просјечно се смањивао за $0,014\%$ на годишњем нивоу, односно просјечна годишња стопа (s) промјене броја позитивних узорака на трихинелозу у периоду 2001–2010, у нашем случају има негативни тренд ($-9,73\%$), што значи да се број позитивних узорака просјечно на годишњем нивоу смањивао за $9,73\%$.

Поредећи наше резултате истраживања трихинелозе на подручју Сарајевско-романијске регије

са подацима других аутора који су истраживали појаву трихинелозе на подручју појединих општина у БиХ, установили смо да су већи проценат трихинелозе утврдили Чанковић и сар. (1996) ($0,65\%$) и Шарић и сар. (1997) ($0,37\%$) на подручју општине Бања Лука. А мањи проценат трихинелозе утврдили су Феризбеговић и сар. (2007) ($0,04\%$) на подручју Тузланског кантона и Шарић и сар. (1997) ($0,045\%$) на територији општине Добој.

ЗАКЉУЧЦИ / CONCLUSIONS

- У периоду од 2001. до 2010. г. прегледали смо укупно 40.135 узорака меса домаћих свиња, од којих је 63 (0,156%) било инфицирано са ларвама *Trichinella spp.*
- Највећи проценат позитивних узорака утврдили смо 2001. (0,232%) и 2006. (0,202%), а најмањи проценат смо утврдили 2010. год. (0,032%). У осталим годинама проценат позитивних узорака се кретао од 0,108% до 0,188%.
- Просјечна годишња стопа промјене броја прегледаних и позитивних узорака има негативан тренд што значи да се у десетогодишњем периоду број прегледаних и позитивних узорака на трихинелозу смањивао.
- На основу властитих истраживања трихинелозе у десетогодишњем периоду на простору Сарајевско-романијске регије може се закључити да је трихинелоза и даље присутна на испитиваном подручју и да представља стални здравствени проблем.

ЛИТЕРАТУРА / REFERENCES

1. Чанковић М., Јажих А., Зуко Алмедина, (1996): *Трихинелоза / Trichinellosis/*. Зборник радова првог савјетовања ветеринара ФБиХ, Неум, 197–202.
2. Деспотовић Д., (2012): *Прилог познавању епизоотиолошких и епидемиолошких карактеристика трихинелозе на подручју Републике Српске*. Специјалистички рад. Ветеринарски факултет Београд.

3. Феризбеговић Ј., Хајдаревић Едина, Лонић Елвира (2007): *Трихинелоза – актуелан здравствени и економски проблем на простору ТК са посебним освртом на период 2001–2006. године*, Ветеринарски журнал Републике Српске 7:134–138
4. Марковић Б., Шарић М., Костић Б. (2003): *Трихинелоза на подручју општине Добој*. Зборник радова 9. годишњег савјетовања ветеринара Републике Српске, Теслић, 83.
5. Шарић М., Трикић Виолета, Калаба Весна, (1997): *Кретање трихинелозе домаћих свиња у периоду 1992–1997*. Зборник радова 4. Савјетовања ветеринара Републике Српске Теслић, 10–14.

